रक्तपक्षाण्डजाश्च ह Rāmā. vi. 1506*(1); vii. 62. 4; वासवृक्षे समागम्य विगच्छन्ति यथाण्डजा: BuddhaC. 6. 46; प्रमेह: क्षिप्रमभ्येति नीडद्रुममिवाण्डज: CaraS. ii. 4. 49 (1922 Ed.); नानावारिचराण्डजैर्विरचिता दृष्टा मया दीर्घिका: Abbise. 2. 6; (प्रधान:) गरुडोऽण्डजेषु VarāngaC. 8. 11; (भूपति:) अशक्त एवोत्पतितुं छिन्नपक्ष इवाण्डज: NītiSā. 14. 25; नीडं गच्छद्भिरण्डजै: ··· स्यादस्तंगतसूर्यधी: AlaṅkāCin. 125. 5; कपिञ्जलादय: शशंसुराशंसितसिद्धिमण्डजा: RāmC. 4. 4; 4. 13; पश्याण्डजम् ··· धनुर्विमुक्तेन हतं शरेण BṛKathāK. 32. 28; उड्डीनं मुहुरण्डजै: YaśasCam. i. 615. 9; ii. 173. 2; ii. 199. 4; काका यथाण्डजानां च श्वापदानां च जम्बुका:। धूर्ता तथा मनुष्याणां स्त्री ज्ञेया सततं बुधै: SkandP. i(1). 12. 22; अदृश्यं विदधे व्याप्तं महाद्रुममिवाण्डजै: RāmāMañ. 414. 19; तमोऽरेर्बर्हिरैक्षिष्ट नीडाच्छिशुरिवाण्डज: RājTa.(Ka.) 7. 1699; 8. 2586; फलहीनं नृपं भृत्या: ··· संत्यज्यान्यत्र गच्छन्ति शुष्कं वृक्षमिवाण्डजा: Pañcā. 22. 4; 37. 14; निपानमिव मण्डूका: सर: पूर्णमिवाण्डजा:। शुभकर्माणमायान्ति सहाया: Tantrākhyā. 74. 4; सर:पूर्णमिवाण्डजा: सोद्योगं स्वयमायान्ति सहाया: PañcT. 2. 59 (243. 3); Hitopa. 1. 133; अण्डजो हंसादि: AupaSūṬ. 69. 5; आश्रयन्नतिथय: सदाश्रयं विश्रमाय तरुष(ख)ण्डमण्डजा: Surath. 6. 17; भग्नपक्षा इवाण्डजा: KumāCaS'aṁ. महाद्रुममिवाण्डजा:। नरा: समुपजीवन्ति नृपं सर्वार्थसाधकम् SūktiRa. 162. 9; पशुमीनाण्डजान्निघ्नन् मृगयायां महीपति:। न पापार्हो भवेत् MahNirvāT. 11. 142; वासनाभरवाहिन:। कायात्कायमुपायान्ति वृक्षाद् वृक्षमिवाण्डजा: S'ārṅgaPa. 4342; मेहिनां तिक्तशाकानि जाङ्गला हरिणाण्डजा:। ··· शस्यन्ते BhāvPra. (Bhā.) 8 (38). 42; तेऽप्यण्डजाश्चृततरुं तटस्था: पश्यन्ति हारीतनिकृष्यमाणम् PadyaVe. 675; (Garuḍa) वाक्येनानेन तुष्टोऽहं यत्त्वयोक्तमिहाण्डज MahāBhā. i. 30. 10; अलमस्मत्समक्षं ते स्तोतुमात्मानमण्डज MahāBhā. v. 103. 19; रावणम् ··· जग्राह वाली सर्पमिवाण्डज: Rāmā. vii. 34. 20; (Haṁsa) तथेत्युक्त्वाऽण्डज: कन्यां वैदर्भस्य विशां पते MahāBhā. iii. 50. 31; नगरं कुण्डिनमण्डजो ययौ NaiṣC. 2. 64; पश्याण्डजं पद्मवने प्रसुप्तम् Pañcā. 72. 4; (Kāka) प्रतार्यमाणस्तु स तैरल्पबुद्धिभिरण्डज:। तद्वच: सत्यमित्येव ··· मन्यते MahāBhā. viii. 28. 16; (Jaṭāyu) गन्तुं वर्षसहस्राणि जीव मे चिरमण्डज Rāmā. iii. 1229*; ममाण्डजेन सर्वनाश एव प्रारब्ध: TantrāKhyā. 39. 1; (Mayūra) वशे तमण्डजं कृत्वा चारुरोह गुणेश्वर: GaṇeP. ii. 98. 38; नटतीह ताण्डविकहूतिरण्डज: VidaMā. 7. 34; eastern nightingale बुल्बुलानामण्डजानां सप्तसंख्या: समा: स्मृता: JātaPā. 5. 44; AmaK. 1053; ParyāRaMā. 489; AbhidhāRaMā. 2. 83; AbhidhāMañ. 166. 8; AbhidhāCin. 1317; DhanvNi. 294. 25; ParyāMu, 20. 67; ParyāS'aRa. 2. 66; ParaNā. 1285; S'abdaRa.(Vā.) 1572; KalpaK. 326. 82; ViśvaPra. 34. 25; Vaija. 257. 11; TrikāS'e. iii. 3. 81; AnekāK. 149; AnekāSaṁ. 3. 131; DharK. 431; MediK. 32. 18; S'abdaRaSaK. 78. 1; AnekāSa. 581; ViśvaLoK. 69. 17; KośaKaTa. 2. 4376; (rarely *n.*) अण्डजस्तु द्वयोर्मत्स्ये कृकलासपतत्रिणो: NānārthāSaṁ. ii. 52. 69; **2** *m. n.* musk मृगनाभिर्मृगमदो मद: कस्तुरिकाण्डज: ParyāRaMā. 265; TrikāS'e. iii. 3. 81; S'abdaRaSaK. 78. 1; रोमजं बालजं चर्म व्याघ्रजं चाण्डजं बहु Rāmā. vi. 1407*(10) (comm. अण्डजं मृगमदादि); **3** *m.* Brahmā, the creator वसिष्ठ: ··· पितामहमथोवाच ··· देव देव महादेव वायुभूतोऽहमण्डज Rāmā. vii. 56. 7 (cf. MahāBhā. i. 1. 27 बृहदण्डमभूदेकम् ··· यस्मात्पितामहो जज्ञे प्रभुरेक: प्रजापति:; also ManuSm. 1. 9 तदण्डमभवद्धैमम् ··· तस्मिञ्जज्ञे स्वयं ब्रह्मा); अण्डजस्तु स्वयं ब्रह्मा BrahmāṇḍP. i. 5. 109; नाभिजन्माण्डज: पूर्वो निधन: कमलोद्भव: AmaK. 34 (PadCan. *on* 1. 11 *on* Hiraṇyagarbha – उपचाराद् हिरण्मयम्); यजेदङ्गानि पूर्वादौ द्वारि पूर्वे परेऽण्डजम् AgniP. 23. 15; ब्रह्मभागं परित्यज्य किंचिदाश्रित्य चाण्डजम् AgniP. 60. 2; आत्मैव आत्मेति प्रजापति: प्रथम: अण्डज: शरीर्यभिधीयते BṛĀraUBh. 79. 9 (*on* i. 4. 1); भव भक्त्याद्य दृष्टोऽहं त्वयाण्डज जगद्गुरो LiṅgaP. i. 10. 50; i. 37. 34; S'abdaRa.(Vā.) 4087; **4** *m.* name of a vowel of the Prapañca Nyāsa स्वेदाण्डजजरायुजा इत्युक्तास्ते हि षोडश KulārT. 4. 22; **5** *m.* one of the 112 disciples of 28 Yogācāryas (incarnations of S'iva) शङ्खश्चाण्डज एव च···एते शिष्या महेशस्य योगाचार्यस्वरूपिण:···संख्या च शतमेतेषां सह द्वादशसंख्यया S'ivaP. vii 9. 10 (554A. 6); **6** *m.* the sun प्राप्तो(? प)करणैर्यस्तमेकाग्रमतिरण्डजम् ··· सन्तोषयति BhaviP. 170A. 12 (i. 116. 92); ParyāS'aRa. 1. 110; **7** *m.* scorpion etc. अण्डजं हि किंचिद् वृश्चिकादि मातुरुदरं निर्भिद्य मृताज्जायते VedāntKa. 354. 2 (*on* iii. 1. 21); **8** *m.* silken garment अण्डजैर्वोण्डजैर्वापि विविधं परिवेष्टितम्···अण्डजानि कौशेयानि CaturCin. ii(2) 240. 15–16; अण्डजं वस्त्रं कोशिकारकीटाण्डकप्रभवम् AupaSūṬ. 69. 7; अण्डजै: कृमिकोशोत्थै:··· वस्त्रै: ··· परिवेष्टयेत् VīraMi.(Pūjā.) 225. 23; **9** *m.* name of a Yoga in Astrology (*pakṣiyoga*), configuration of stars (the situation is called *aṇḍaja* when all the planets are situated in the fourth and tenth houses of a horoscope) योगा व्रजन्त्याश्रयजा: समत्वं यवाब्जवज्राण्डजगोलकाद्यै: JātaPā. 7. 167 (All the planets being in opposition the effect must be bad; cf. notes *on* 7. 168); **10** *m.* fish पृथु रोमा झषो मत्स्यो मीनो वैसारिणोऽण्डज: AmaK. 500; AnekāSa. 581; ParyāRaMā. 497; ViśvaPra. 34. 25; Vaija. 151. 42; 257. 11; RājNi. 273. 5; ParyāS'aRa. 3. 55; TrikāS'e. iii. 3. 81; **11** *m. pisces*, JyotiṣaNi. (Rāśi.) 12; AbhidhāCin. 1343; AnekāK. 149; AnekāSaṁ. 3. 131; DharK. 431; NāmMā. 17 (comm. 28); ParyāMu. 20. 69; ParaNā. 1331; MediK. 32. 18; KośaKaTa. 1. 2367; 2. 4376; ViśvaLoK. 69. 17; KalpaK. 351. 73; S'abdaRaSaK. 78. 1; (rarely *n.*) NānārthāSaṁ. ii. 52. 69; **12** *m.* lizard, AnekāSa. 581; ViśvaPra. 34. 25; Vaija. 257. 11; TrikāS'e. iii. 3. 81; AnekāSaṁ. 3. 131; DharK. 431; MediK. 32. 18; ViśvaLoK. 69. 17; KośaKaTa. 1. 4525; 2. 4376; S'abdaRaSaK. 78. 1; (rarely *n.*) NānārthāSaṁ. ii. 52. 69; **13** *m.* snake, ViśvaPra. 34. 25; TrikāS'e. iii. 3. 81; AnekāK. 149; AnekāSaṁ. 3. 131; DharK. 431; MediK. 32. 18; ViśvaLoK. 69. 17; KośaKaTa. 2. 4376; S'abdaRaK. 78. 1; S'abdaRa. (Vā.) 4087; **14** *m.* horse तुरगतुरङ्गतुरङ्गम° ··· वृषोऽण्डजश्शालिहोत्रस्तुङ्गको बहुविक्रम: AbhidhāMañ. 151. 9; **15** *m.* iguana अण्डजो ब्रह्मणि व्याले गोधायां सरटे खगे S'abdaRa.(Vā.) 4087; [अण्डज is given as one of the meanings of ऊ:, द्विज, द्विजाति, द्विजन्मन् etc. EkārthaNā. 1. 7; AnekāSa. 627; NānārthāSaṁ. i. 93. 594; ParyāRaMā. 1587; AnekāK. 145; 464; AnekāTi. 2. 151; AmaK. 2394; AnekāSaṁ. 3. 258; ViśvaPra. 32. 4; 68. 153; ViśvaLoK. 67. 7; S'abdaRaSaK. 76. 13; NānārthaMa. 529; MediK. 31. 9; 65. 114; DharK. 416; S'abdaRa.(Vā.) 591; 657]

अण्डजकुल (aṇḍaja–kula) *m.* group of fish (*lit.* egg-born) स्थलं पाशैर्व्याप्तं प्रबलपवनैरम्बुजवनं जलं क्षीणप्रायं विवरशरणं चाण्डजकुलम्। इदानीमेतस्मिन् सरसि चिरसेवाप्रणयिनां विहङ्गानां भावी स खलु पुटपाकव्यतिकर: SaduktiKa. 241. 9.

अण्डजजन्मन् (aṇḍaja–janman) *adj.* born of an oviparous creature मार्जाराखुभयं यत्र नैषामण्डजजन्मनाम्। श्येनतो नकुलाद्वापि स्थाप्यन्तां तत्र पक्षिण: MārkP. 2. 60.

अण्डजडिम्भ (aṇḍaja–ḍimbha) *m.* young one of a bird श्रीकण्ठाण्डजडिम्भानाम् ··· कीराणां वरदो भव SkandP. iv. 79. 6.

अण्डजत्व (aṇḍaja–tva) *n.* the nature of being born of an egg एतदपि न नियमार्थमन्येषामपि मत्स्यादीनामण्डजत्वात् NyāyKa. 34. 23.

अण्डजनिहन्तृ (aṇḍaja–nihantṛ) *adj.* who kills the egg-born ones द्विजाण्डजनिहन्तृणां यथा पापं विशिष्यते। जीवयोगाविशेषेऽपि तथा पलपलाशिनाम् YaśasCam. ii. 331. 5.

अण्डजन्मन् (aṇḍa–janman) *adj.* egg-born सुपर्णा भुजगा: कीटा: येऽपि च स्यु: पिपीलिका:। चतुर्धेत्यण्डजन्मानो जन्मिनस्ते प्रकीर्तिता: SamarāSū. 4. 34; मूलाधार: ··· चतुष्पदानां हृन्मध्ये क्रोडमध्येऽण्डजन्मनाम् ĪśānS'iPa. ii. 66. 58.

अण्डजपति (aṇḍaja–pati) *m.* Garuḍa ((*lit.* lord of birds) वामार्धध्वजराजदण्डजपतित्रस्तापरार्धस्खलत्केळीकङ्कणदन्दशूकबहुलोत्फालावचूलं वपु: S'rīKaC. 3. 70.

अण्डजपीडा (aṇḍaja–pīḍā) *f.* harassment to the egg-born creatures कूपकृदण्डजपीडा चित्रास्थे (शुक्रे) शोभना वृष्टि: BṛSaṁ. 9. 30.

अण्डजभेद (aṇḍaja–bheda) *m.* a kind of bird त्रोटि: ··· पुमांस्तु मत्स्याण्डजभेदयो: KośaKaTa. 2. 4491.

अण्डजयोनि (aṇḍaja–yoni) *f.* egg-born species जरायुजोद्भिज्जस्वेदजाण्डजयोनिषु। भूत्वाभूत्वा यथाकर्म म्रियते SkandP. ii(9). 25. 17.

अण्डजरूप (aṇḍaja–rūpa) *adj.* who has the form of a fish कारुणिको देव: ··· स्वयमण्डजरूपोऽभूत् GaṇeP. ii. 91. 36.

अण्डजव्रज (aṇḍaja–vraja) *m.* flock of birds न वादिनो वा तमिहोपदुद्रुवु: सुरक्षकं क्षेत्रमिवाण्डजव्रजा: Gurvā. 99.

अण्डजशल्य (aṇḍaja–śalya) *n.* harm or torment from the egg-born creatures तवर्गोच्चारिते प्रश्ने प्रतीच्यां च समादिशेत्। सर्पस्याण्डजशल्यं वा VasiS. 39. 87.

अण्डजश्रेष्ठ (aṇḍaja–śreṣṭha) *adj.* excellent amongst birds वद त्वमण्डजश्रेष्ठ ज्ञानपूर्वं सुविस्तरम्। किं वा ब्रह्मा च विष्णुश्च किं वा रुद्रो भविष्यसि PadmP. ii. 61. 54.

अण्डजसंनिभ (aṇḍaja–sannibha) *adj.* resembling the morning sun (Aruṇa) ततो याति परं लोकम् ··· प्रभयाण्डजसंनिभ: BhaviP. 143B. 10 (i. 92. 17)

अण्डजहन् (aṇḍaja–han) *adj.* destroying egg-born creatures अण्डजहा रविजो यदि चित्र: क्षुद्भयकृद् यदि पीतमयूख: BṛSaṁ. 10. 20.

अण्डजा (aṇḍa–jā) *f.* **i** musk कस्तूर्यामण्डजा ViśvaPra. 34. 25; Vaija. 257. 11; ParyāMu. 1. 33; AnekāSaṁ. 3. 131; NānārthāSaṁ. ii. 52. 69; MediK. 32. 18; ViśvaLoK. 69. 17; KośaKaTa. 2. 4376; **ii** iguana अन्या गोधाण्डजा